בסוד שיח

תורה וחסידות בכפר ורדים

איש העסקים משה חיים שיינפלד, מספר בספרו "על התר רה ועל העבודה" על שליחויותיו בשדולתם של האדמו"רים מגור וי"ע. אחת מהן היתה לעזרה כשבראשה עמד אז בייגה שר חס. מספר שיינפלד: "בנסיעתו הראשונה לעזרת של ה"ליב שמ חה" וצ"ל (אביו של האדמו"ר מגור הנוכחי שליט"א) לאחד קבלת ההנהגה, הייתי נוכח שם. בשטיבל הקטן ברחוב יהודה, בין מנחה למעריב, קרא לי הרבי האמר לי: "איך ייתכן ישוב יהודי ללא תלמוד תורה? ללא ישיבה? ללא כוללי? ללא מקום תורה? זה סכנה לישוב!" הרבי שאלני אם אוכל לנסוע למודיעי בבוקר לראש המועצה, ולהסביר לו את ענין הסכנה לעיר ללא מקום תורה. ראש המועצה אז היה ב.ש, מי שמאוחר יותר היה שר הארצי של ממשלת העבודה. בבוקר התרפקתי על רלת לשכתו ואמרתי לאנשי הלשכה שאני מבקש לדבר עם ראש המועצה. כמובן שאמרתי שיש עמי שליחות של האדמו"ר מגור. לשבוע של ראש המועצה – הוא קיבלני מיד. לאחד ששמתי את דבר שליחותי, דחה אותה ראש המועצה מכל וכל. הוא ניסה להסביר כי תושבי עיר הם סוג אחד של אזרחים. זה יגרום לאלימות, ולכן לא בא בחשבון. ראיתי שאני נתקל בקיר אטום וכלום לא עזר לי. חזרתי לביתו של הרבי, ועוד לפני שהצלחתי מפי את אמרי לי הרבי: "הוא לא רוצה, אני יודע שהוא לא רוצה. לא יעזור לו כלום. אל תראג, יהיה פה תלמוד תורה, תהיה פה ישיבה, יהיה פה כולל, יהיה פה תורה – לא יעזור לו." עד כאן.

ואכן, לא עברו אלא שנים מעטות וחסידי גור לימדו את בייגה שוחט שיעור באוזניות. בעיר, היום, מוסדות תורה לרוב. של חסידי גור, חב"ד וכיו"ב מקוראות וכשרות כרת וכדין. רב העיר הוא הרב בן־ציון ליפסקר (חב"ד) ובכנסת מסתדרים האר גדאים עם בייגה שחוט טוב יותר מאשר עם נציגי הליכוד. נד כרתי בשיפוח עוד כאשר אירחנו בשבת האחרונה בביתנו בת למשפחה הגרה בכפר ורדים.

כפר ורדים הוקם בשנת 1982 באזור הגליל המערבי ביוזמת התנועתי קסף דרומיים. הקמת הכפר היתה (על־פי אחד האר נסדנט של כפר ורדים) מרכיב בתוכנית כוללת שבתוכה גם אזור תפן הירדע. הכפר נועד להיות מקום מגורים אידיאלי מעיל מערכות חינוך תרבות מפותחות, כדי למשוך אוכלוסיה חזקה ממרכז הארץ. בשנת 1993 מנתה בשקם מועצה מקומית מנונה וב־1997 נערכו הבחירות הראשונות. בכפר ורדים 4700 תושבים, כ־1100 בתי אב. כפר ורדים אמור היה להיות ישוב חילוני לכל דבר. נקי מדתיים. כך אמנם היה עד לשנים האח רונות.

מספר ל"הצופה" אחד מתושבי המקום שחזר בתשובה יחד עם כל משפחתו: "היינו כאן רק חילוניים. אפילו נגר הרת. למ בורים היה אישור בכיס של מסדת מבית אבא אבל בית־ כנסת לא היה. הם התפללו באיזה מבנה, חצי מניין. בהדרגה החלו כמה מן המשפחות לדבוק בדת וב־1997 קסף ותשהרי־ מר תרם תרומה נכבדה להקמת בית הכנסת במקום. עכשיו בית הכנסת פעיל ביותר ויש מניין נוסף בגן הילדים. בשניהם כ־50 איש. אפשר לראות בכפר כיפת סרוגת, כיפת שחורות וכי פות חסידיות. שליח חב"ד, הרב עמיחי מרינובסקי גר בכפר וד־ רים ובימים אלה ממש בדרנו רב לישוב, הרב שלמה גולדפרב ממעלות. הוא חב"דניק וביניהם אנחנו מממנים מכיסנו את משכורתו. "קרן ולפסון" מממנת משפחה (ליטאית) הפועלת במקום. 20 ילדים פלוס נוספים מדי יום לכמיאל לגן התינ ובשנה הבאה אני מקווה שייפתח גן רחי בכפר עצמו. העויינות לדתיים הולכת ופוחתת למרות ש"שינוי" קיבלה בישוב מספר נכבד של קולות. כשהכל נעשה בנועם ובמאוד פנים אז היחס הוא בהתאם. עדיין אין לנו מקווה ואין לנו עירוב ובע"ה גם להז יימצא תקציב. בתגובה בשתי הבכנסת לכפר ניצבו הנוכיות וזה עבר בשקט. אני אישית מתקשה להאמין איך הנוסי משתנה כאן ויותר סובלני לדת־ישראל."

צדק הרב מוטי אלון כי השעה כשרה ביותר להנחיל לרבים תורה ויהדות. קיימת פתיחות רבה לשמוע על דת. שכן, תרבות המערב כבר הגיעה לשאול תחתית וממנה אפשר רק לעלות בחזרה.

ברכת יענקל'ה גורן

"בשבועות האחרונים אני יוצא ובא בשערי הישיבה עם בני גיל להכנתו לעלייה לתורה, במעט שנתיים לאחר שעשינו זאת עם בננו חן. שמחתי לחזור לבאן ול־ ראות שוב את אשר ראיתי בפעם הקודמת, אתכם, מישב הנוער, יושבים ולומדים שעה אחר שעה יום ועוד יום, ללא משגיחים ועוסקים בלימוד תורה. הכל ברוח טובה ובמאור פנים.

אני רוצה להודות לשי וייצמן, אשר הכין את גיל לק ריאת פרשת השבוע, בסבלנות ובחבלנות. בחן, רגישות וחיוך תמידי. בעיני שי הוא מייצג נאמנה את אשר ראי תי כאן.

המון תודה, שי.

שאלתי את עצמי לא פעם כאשר באתי לכאן, איך היה נראה עם ישראל, לו הנוער והבוגרים בו היו עוסּ קים כמוכם ברוח. לא כל יום ולא כל היום, רק קצת, כמה היינו שונים וכמה היינו צולחים יותר איש לרעהו.

חשבתי גם, שאולי יכולתם להשפיע בעניין, אתם שנשועים בליבה של קריית שמונה אולי יכולתם להזות מנוף לכך – אין, אתם יודעים טוב ממני.

אין לי ספק, יש כאן רוח אחרת. רוח טובה – והרבה בזכות רבני הישיבה המלמדים ובראשם הרב צפניה דרד רי.

בעיני אתם מייצגים את הטוב שיש בעם הזה: עוסּ קים ברוח, שותפים לבניית הארץ ומשרתים אותה נאמ נה בשרותכם הצבאי.

יישר כוח – המשיכו בדרככם. דרך צלולה ותורה רבה. מאיתנו: עדי, גיל, חן ונעמה ילדינו ועדנה, רעייתי.

משוב אישי

לא אחת אמרתי לילדיי שהעובדה שהם לא תלמידי ישיבה היא תוצאה של שיבוש במסלול החיים שלי.

למה כוונתי?

סבי, מצד אימי ז"ל היה רב באזמיר שבטורקיה בראי שית המאה.

רב שפסק גם בדיני אנשים כדוקא. אימי ז"ל, היתה אישה דתייה מאוד. כאשר הייתי בן כמה חודשים, היא נהגה להסתובב המצדים על העיר תל אביב. במשך, גר לתי מוצץ לבית, בחזוק חילולו. לו נמשך המסלול המש פחתי כסדרו – מי יודע, אולי הייתי היום רב. מי שרואנת היום למסורת בביתנו היא רעייתי עדנה – שמירת כש רות, מזוזות, קידוש בליל שבת ועוד. מעגל נפרץ ומעגל נסגר."

יענקלה גורן, כפר פואד

ליברלית ביותר

אוניברסיטת "בר־אילן" מגלה פתיחות לכל הזיונים האינה מקפחת שום צד אידיאולוגי. כך, למשל, בין שביליו האוניב־ סיטה ניתן לראות אברך צעיר כשהוא צועד עטוּר בטלית ות־ פילין בכל שעות היום. מדובר בתלמיד המחלקה לתלמוד שחוד בתשובה ונחשב לעילוי בכל תחום שבו הוא נוגע.

ישנן מדצות שמאפשרות לאמהות צעירות להיכנס עם ת־ נוקן לשיעורים עד שיימצא הסדר לפעוט. בדרך כלל מאתרים סטודנטיות שמבדרות את התינוקות עד שהאמא מסיימת את הלימודים. ויש לקוות־שבקרוב ייפתח חדר הנקה כדי לא להכ ביד על האמהות בפתרונות שאינם נוחים להן ולסביבתן.

"כל הלילה עד הבוקר"

אחרי מאמותיהן, ר' פייביל שמו, הגיע בעיצומו של השחוד להינפש בטבריה, והשתכן בבית המלון "פילדלפיה" שבטבעת העיד. ר' פייביל, נוהג כן מדי שנה בשנה. פעמים הוא נוסע אל אמריקה, ופעמים אל ארץ ישראל. וכאשר הוא בא לכאן הוא מתאכסן באחד מבתי המלון שביחוד לים או בתל־אביב, הפעם הוחלט לרדת לטבריה.

מיחושי הגב שתקפוהו במרוצת השנה שחלפה – והליכתו לכאן. כי חפרקס בלבי יעץ לו לטבול במרחצאות החמים ולהתעלות ארוכה.

את יומו הראשון הקדיש למנוחה, וביום השני ביקש מבעל המלון, שי נתה אותו לכיוון בית העלמין הישן. לשאלתו: "לצורך מהו" – השיב האר תו "לציונו של האדמו"ר רבי ישראל) מוסיאסין זי"ע". "אם לציונו של הוסיאטינר עסקינן" – כך השיב בעל המלון – "אצטרף אליך".

המונית הודיעה אותם בפתח המזרחי של בית העלמין, מזה הציבר על הדרך הראשית הרומה, לכיוון ציונו של ר' מאיר בעל הנס ז"ל. מכאן נר לצו לעלות בשביל העולה לציון. ר' פייביל מבקר כאן בפעם הראשונה, ומשתאה למראה עיניו. הוא צועד לאט לאט, מסתכל לצדדים, בתן כל מצבה, וקורא את כל אשר נחרט עליה. הנה שלט המודיע "ימינה", אל ציר ניזם של תלמידי הבעש"ט: הנה ציונו של הרב קוק זי"ל – רבה של טב ריה הנה ציונו של הרב הידער זי"ל, אף הוא רבה של טבריה, והנה, כבר רואים את ציונם של אדמו"רי בית הוסיאטין. ר' פייביל מתרגש, נעצר ליד הפתח הקטן, העשוי סורגי ברזל, החוצץ בין השביל לחלקה עצ מה, ומתבונן סביבו. הם המתינו. לידו הציון עמדה אשה וקבה השפכה שיח ליד הציון הקדוש.

ברקות אלו העביר ר' פייביל במחשבתו את זכרונותיו מן השנים שע ברו. הוא נולד בגליציה למשפחה של חסידי הוסיאטין, בה ספג את חינו כו החסידי, ובה נמזוה הקשר עם רבינו. שנות השואה הנוראות שלטלו אותו ממחנה עבודה אחד למשנהו, ובאשר נסתיימה המלחמה הוא היה עוד ושלו־עצמות. כל משפחתו נספתה, והוא היחיד שנותר. ההשגחה העליר נה גילגלה אותו מארץ לארץ, עד שהגיע לאנגלתרון. שם מצא את זיוד נו, שם בנה את ביתו, ושם הקים משפחה לתפארת. את רבינו ראה מספר פעמים בצעירותו. כאשר נכנס אליו עם אביו, בכל פעם שרבינו היה מבקר בעיר גליציה, לצדוק שהות בקרב קהל החסידים. רבנו עלה, כידוע, ארצה וד' פייביל לא ראה אותו יותר. אך למרות השנים, למרות התלאות, ולמרות הריחוק – שמר ר' פייביל על אחוז חיים חסידי, ושמר על הזכ רונות, שנותרו לו מהקופת נעוריו. גם את באבאיו חינך ברוח זו. עתה, כשהגיע לטבריה, עמד והרהר בנפתוליה של ההשגחה.

הזקנה סיימה את תפילתה, נשקה את המצבה, ופנתה אחוריה. רק עתה הבחינה בשני האנשים, שהמתינו לצאתה. היא התנהלה באיטיות, נעצרה ליד השער ואמרה: "צדיק גדול, צדיק גדול". "מקום תפילה, מקום ישר עה".

לה היה קשה להבחין, כי היא שייכת לבני עדות המזרח. מבטאה הס גיד אותה. ראשל שמה. טבריית ממטן ומלידה. שני האחזים תמהו: מה לאשה ספרדיה במקום כה מיוחד, שרק חסידים פוקדים אותו, אך הם לא שאלו אותה על כך, והיא, כאילו הבחינה במחשבותיהם, אמרה: "אני ספ רדיה, ובכל פעם שיש לי צרות – אני באה לכאן: מתפללת, ותמיד הצ דיק מתפלל עבורי לטובה, והשם עוזר לי".

והיא, מבלי שתישאל המשיכה לספר: "אני גרה כאן, קרוב מאוד" – וביזה הצביע לעבר הרחוב המקביל לבית העלמין, בחלקו העליון, המע רבי, "זפעם אחת, בליל שבת, אני עומדת על המרפסת, זו שנשקפת לכאן, שמנמה רואים את כל המצבות, ואני מבחינה כי כאן במקום הזה עולה אש, בערה, רולקת כל הזמן ואינה נכבית. ואני שואלת את עצמי: מי זה שמבעיר אש בשבת ודוקא בבית העלמין? נבהלתי וביתה ומספר פעמים יצאתי שוב למרפסת לראות מה קרה עם האש, הן עדיין בערה, ללא הפ סק, בשבת בבוקר לא ראיתי כלום. כאילו בכתה האש, אך במקומי שבת – שוב ראיתי את האש בוערת, באותו מקום ובאותה צורה. זו לא היתה אש רגילה כמו זו, שעולה משריפת אשפה, או מהבערת עצים. זו היתה אש ישרת, חלקה, מיתמרת כלפי מעלה, ללא נסיות וללא התפוכות. אש קבועה, ציבור שוב שאלתי את עצמי: מה זה לכי יש ענין לעשות כאן מדוחה? בבוקר, ביום ראשון, ירדתי למשרד החברה קדישא, סיפרתי מה שראיתי ושאלתי מי הבעיר את האש הזו, שם במשרד, תמהו על מה שסי פרתי, והזהו לזוקר אותי, הכן בדיוק מקום האש, לכשתתברר להם, כי האש היתה כאן, פה, בדיוק היכן שהצדיק סמון – אמרה אז, ביום שישי הביאו הנה לקבורה את הצדיק הגדול מהליאביהו ואני שומעת, והרבר נכנס לראשי, ובשובי נכנסתי לבית העלמין, וראיתי כי אכן כאן במקום הזה נחפר קבר טרי, ועליו שלט עם שמו של הצדיק. גבשושית עפר גדר לה על הקבר, אך לא היה כל סימן של בערה, של פיח, של אפר. והנה בלילה, שוב אני רואה את האש בוערת, כך היה גם בלילה שלמחרת, וב לילה שלאחר מזרת – לילה לילה, עד תום כל ימי השבעה. בליל שבת שלאחר השבעה – כבר לא ראיתי את האש. הבנתי, שכאן סמון צדיק גדול, ומאז, בכל פעם, אני באה למקום הזה להתפלל. שזי יעזור לכם, שגם אתם תצליחו!" סיימה. נקשה במקלה, ובצערה הזעבה.

שני המבקרים עמדו משתאים. העובדה כשלעצמה מדהימה, אמנם, אך לא פחות מכך – יכולתה של הזקנה לראות את האש הרוחנית הנגלית מעל לציון! ר' פייביל שאל את מלוזתו על צדיקה זו, וזה השיב, כי בטב ריה ישנן לא מעט נשים צדקניות, שקדושתן מאפשרת להן לראיה רוחד נית סמירה.

(מתוך "אמרי צדיק" להרב רי"ר מאיר גרוזמן)

schiffs@013.net.il

עורכת המוסף: שולמית בלום